

РЕШЕНИЕ

№ 25591

гр. София, 28.07.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 69 състав, в
публично заседание на 14.07.2025 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Милена Славейкова

при участието на секретаря Грета Грозданова и при участието на прокурора Лилия Кариева, като разгледа дело номер **8927** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е исково и е по реда на чл.203 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано по искова молба (ИМ) с вх. № 143490 от 30.04.2024 г. година по регистъра на Софийския районен съд, подадена от Е. Д. М., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място], срещу Върховния административен съд, с искане за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 20 000 лв., претърпени в периода от 08.04.2024 г. до 18.04.2024 г., ведно със законната лихва и сторените в производството разноски.

Твърди се в исковата молба, че претендираните вреди се изразяват в „нарушение на право на ЕС по адм. дело №2544/2024 година по описа на ответника чрез изтезание с белезници на краката в о.с.з. и дискриминация“. Поддържа се нарушение на норми на ЕС, а именно чл.1, чл.4, чл.47, чл.53 и чл.54 от Хартата на основните права на Европейския съюз, което нарушение се изразявало в отказ на ответника, обективиран в протоколно определение от 08.04.2024 г. по адм. дело №2544/2024 г. по описа на ВАС, да му бъдат свалени белезниците, поставени на краката. Ищецът поддържа, че това го подложило на жесток психически и физически тормоз, претърпял болки и страдания, безизходица, безнадеждност, отчаяние, страх и безпомощност, засегнато било правото му на лично достойнство, презумпцията за невиновност и забраната за изтезания и унижения. Следвало да бъде съобразено решение на Съда по правата на човека за нарушение на чл.3 от Конвенцията с „Мерабишвили и Коприете срещу Г.“ №1704/2006 г., по което Г. е осъдена за публичното унижение и изтезаване на двамата ищци по посоченото дело, без да е имало извънредни обстоятелства, които да налагат третиране да бъдат държани с помощни средства,

какъвто бил и случаят на ищеца. ВАС не доказал в настоящото производство, че има извънредни обстоятелства, застрашаващи за сигурността съдията, прокурора, и обществото от страна на ищеца и въз основа на тези фактически положения да бъде държан с белезници в открито съдебно заседание. В случая ВАС бил злоупотребил с право и с власт и извършил тормоз над ищеца.

Ответникът Върховния административен съд не взема становище по иска.

Представителят на Софийска градска прокуратура изразява становище за неоснователност и недоказаност на иска.

Административен съд София- град, след като обсъди доводите на страните, вкл.и като и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено следното от фактическа страна:

Видно от протокола за проведено на 08.04.2024 г. открито съдебно заседание (о.с.з.) по адм. д. № 2544/2024 г. по описа на ВАС, Трето отделение, ищецът Е. Д. М. е бил приведен в съдебната сграда за явяването си по същото дело, в качеството му на касатор. Протоколът удостоверява изрично искане на касатора М. за сваляне на белезниците, при което съдът разпоредил сваляне на белезниците от ръцете на М.. Ищецът поискал сваляне на белезниците и на краката, с твърдение, че му пречат да стои прав, че засягат правата му по ЕКПЧ за забрана на изтезанията, на нечовешко и унижително отношение, както и по ХОПЕС – засягане на личното му достойнство, както и третиране по предубеден начин. След това е отбелязано в протокола: „Вие виждате ли се какво правите – влизате в заседанието, аз стоя с белезници на ръцете и краката, гаврите се с мен. Не е нормално да стоя, има четирима охранители, въоръжени с пистолети. Аз не съм ви направил нищо, нито ви застрашавам...Вие си решавате да ме тормозите. За мен това е тормоз. Искам отвод на състава, защото продължавате да ме държите с белезници на краката, като в О. империя. Доставя ли ви удоволствие да се разправяте така с мен?“. С оглед направените от касатора М. възражения по даване ход на делото, съдът не е дал ход на делото в същото о.с.з.

Видно от протокола, заседанието е било насрочено за 09:00 часа и е приключило в 09:12 часа.

По искане на ищеца М. е предоставена справка рег. № 3193 от 01.04.2025 г. на Затвора [населено място], изготвена от директора на МЦ д-р М. Т.. От същата се установява, че в периода от 08.04.2024 г. до 18.04.2024 г. М. е посетил МЦ към Затвора [населено място] общо 6 пъти във връзка с конвоирането му по дела в различни съдебни институции. Това е така, тъй като медицинският преглед преди конвой е задължителен. При М. се проследявали стойности на артериална хипертония, която е лекувана несистемно. М. имал назначена терапия за артериална хипертония, но по мнение на медицинския екип на Затвора С., същият не я приема системно.

По искане на ищеца, като свидетел по делото е разпитан Й. В. Й.. Същият установява, че познава М. от м. юни 2018г., когато постъпил в Затвора [населено място]. През м. октомври 2023 г. го освободили от затвора и имал 10-месечно прекъсване, след което отново влязъл в затвора. През 2024 г. с М. не са били в обща група. Установява, че всеки ден се вижда с М.. Не помни дали през пролетта на 2024 г., конкретно на 08.04.2024 г., ищецът му се е оплаквал по повод явяването му на дело във Върховния административен съд. Свидетелят помни, че М. му се е оплаквал, че не са му свалени белезниците на ръцете и краката, но не помни в кой съд се е случило това. Оплаквал се, че се държат с него все едно, че е беглец. След второто му постъпване в затвора не помни М. да му се е оплаквал за същите обстоятелства. През последните 4 месеца М. му се е оплаквал, че в залата стои с белезници на ръцете и краката, но не е казвал къде е било това. От това се потискал, не се чувствал добре, бил е потъпкан от несправедливост, която се случва постоянно с него. В момента М. бил по-малко общителен, бил затворен.

При така приетото за установено от фактическа страна съдът обуславя следните правни изводи:

Преценката за допустимост на иска е осъществена с определението за насрочване на делото в открито съдебно заседание и не е налице изменение на обстоятелствата, което да налага

повтарянето ѝ от съда.

Разгледан по същество, искът е неоснователен.

Дадената от съда в доклада по делото правна квалификация на предявения иск е чл.2в, ал.1, т.1 ЗОДОВ, който предвижда, че когато вредите са причинени от достатъчно съществено нарушение на правото на Европейския съюз, исковите се разглеждат от съдилищата по реда на Административнопроцесуалния кодекс – за вреди по чл. 1, ал. 1, както и за вреди от правораздавателната дейност на административните съдилища и Върховния административен съд.

В съответствие с чл.119, ал.1 от Конституцията на Република България, правораздаването се осъществява от Върховния касационен съд, Върховния административен съд, апелативни, окръжни, военни и районни съдилища.

Съгласно установения в чл.132, ал.1 от Закона за съдебната власт принцип, съдилищата разглеждат делата в открити съдебни заседания. Следователно провеждането на съдебните заседания и постановяваните съдебни актове във връзка със страните и тяхното участие в съдебно заседание са част от правораздавателната дейност на съдилищата.

След като ищецът твърди нарушение на правото на ЕС, допуснато от Върховния административен съд при провеждането на открито съдебно заседание по конкретно дело, то правната квалификация на предявения иск е по чл.2в, ал.1, т.1 ЗОДОВ.

Съгласно постоянната съдебна практика на СЕС принципът на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти вследствие на нарушения на правото на Съюза, за което носи отговорност държавата, е присъщ на системата на договорите, на които се основава Съюзът (в този смисъл Решение от 19 ноември 1991 г. по дело Francovich и др., C-6/90 и C-9/90, R., стр. I-5357, точка 35, Решение от 5 март 1996 г. по дело B. du pcheur и Factortame, C-46/93 и C-48/93, R., стр. I-1029, точка 31 и Решение от 24 март 2009 г. по дело D. Slagterier, C-445/06).

При предявяването на иск за вреди, причинени на частноправни субекти вследствие нарушаване на правото на ЕС, същите имат право на обезщетение при наличието на три условия: 1. предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, 2. нарушението на тази норма да е достатъчно съществено и 3. да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от частноправните субекти вреда (Решение на Съда (голям състав) от 26 януари 2010 г. по дело C-118/08, т. 29 и т. 30 от решението). Условието следва да са налице кумулативно, липсата на което и да е от тях води до отпадане на отговорността на ответника. При предявяване на иск по чл. 2в ЗОДОВ ищецът е този, който следва да индивидуализира предмета на иска, като посочи правопораждащите юридически факти, формулира петитум и страни. Основанието на иска, т. е. обстоятелствата на които се основава искът, следва да обхваща фактите, от които произтича претендираното с исковата молба материално субективно право. За ищеца е налице задължение ясно и точно да посочи фактите (т.е. конкретните обстоятелства), от които произтичат претендираното материално субективно право. Съответно на доказване от страна на ищеца подлежат всички твърдени факти и обстоятелства, които ги обосновават, както и връзките между тях. Преценката за наличието на тези обстоятелства, за наличието или не на причинна връзка на същите със съответните вреди, които се претендират и тяхното обезщетяване е преценка по основателността на иска. В случая ищецът сочи нарушени норми на правото на ЕС, които според него му предоставят права, като твърди, че това нарушение е достатъчно съществено и че съществува пряка причинно следствена връзка между нарушението и твърдяната за претърпяна от него вреда.

Решаващият съдебен състав приема, че не са налице посочените кумулативно изискуеми предпоставки за възникване на отговорността на ответника по чл. 2в от ЗОДОВ.

За да е налице първата предпоставка от фактическия състав на чл.2в, ал.1, т.1 от ЗОДОВ, то следва да е налице нарушена правна норма на Съюза и тя да е свързана с предоставянето на права на частноправните субекти.

В случая ищецът се позовава на нарушения на правото на ЕС, нарушение на Хартата на ЕС - чл. 1 – човешко достойнство, чл.4 – Забрана на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение или наказание, чл.47 - Право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, чл.53 - Степен на закрила и чл.54- Забрана на злоупотребата с право. Съдът намира, че се касае за общи разпоредби, които уреждат принципни положения. Ищецът не сочи по-конкретни разпоредби от правото на ЕС, които да са съществено нарушени с използването на белезници при конвоирането на задържани или осъдени на лишаване от свобода лица до съдилищата за участие в съдебен процес по административно дело и по време на участието им при провеждане на съдебните заседания по това дело.

В областта на съдебния процес, но в наказателното производство, Европейският парламент и Съветът на Европейския съюз, в Директива 2016/343 от 9 март 2016 г., съобразявайки ДФЕС, достигат до извод, че компетентните органи следва да се въздържат от представяне на заподозрения или обвиняемия като виновен, в съда или пред обществеността, чрез използването на мерки за физическо възпиране, като например белезници, стъклени клетки, клетки и окови, освен ако използването на тези мерки е необходимо по специфични за делото съображения, които са свързани или със сигурността, включително с цел възпрепятстване на заподозрения или обвиняемия да се самонарани, да нарани други лица или да повреди имущество, или с възпрепятстването на заподозрения или обвиняемия да се укрие или да установи контакт с трети лица, например свидетели или жертви. Възможността за прилагане на мерки за физическо възпиране не означава, че компетентните органи следва да вземат официално решение относно използването на такива мерки.

Във връзка с горното, съгласно чл. 5 от Директива 2016/343 на ЕП и на Съвета, държавите членки следва да вземат подходящи мерки, за да гарантират, че заподозрените и обвиняемите не са представяни като виновни в съда или пред обществеността, чрез използването на мерки за физическо възпиране. Но, Параграф 1 не възпрепятства държавите- членки да прилагат мерки за физическо възпиране, които са необходими по специфични за делото съображения във връзка със сигурността или за да се попречи на заподозрения или обвиняемия да се укрие или да установи контакт с трети лица.

Следва да се има предвид, че горната директива е приложима в областта на процесуалните права на заподозрените и обвиняемите в наказателното производство и е с оглед укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство. Включително и в рамките на наказателното производство, в което действа презумпцията за невиновност, е допустимо от правото на ЕС, в определени случаи използването на мерки за физическо възпиране. В случая такива мерки, чрез използването на белезници, са взети по повод съдебен административен процес, в което страна е обвиняемо или осъдено лице.

По доводите на ищеца за нарушение на забрани (чл.1, чл.4 от Хартата на ЕС), съгласно които са забранени накарняването на човешкото достойнство, изтезанията и нечовешкото или унижително отношение или наказание, съдът излага следното:

Не е спорно между страните, че към 08.04.2024 година, ищецът е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ или мярка за процесуална принуда „задържане под стража“ на законно основание. Когато мярката е наложена във връзка с правомерен арест или задържане и не предполага употребата на сила или излишно публично показване на онова, което би могло да се

счита за необходимо и пропорционално в границите на разумното, такъв тип превантивна мярка не следва да се тълкува като нарушаване по чл.3 ЕКПЧ (виж Ранинен с/у Ф., 16 декември 1997 г., пара. 56, Доклади 1997-VIII; К. с/у България, № 891/05, пара. 38, 20 януари 2011 г.; и К. с/у Република Ч., № 32133/11, пара. 63, 25 юли 2013 г.). В тази връзка, позоваването на случая *Ramishvili and Kokhreidze v. G.* - 1704/06 и по-конкретно на § 96 от решението по дело № 1704/06 на ЕСПЧ, Второ отделение, е неоснователно, тъй като видно от § 101 на същото, се касае за случай, в който правителството на Г. не е успяло да обоснове нуждата от изолиране на подсъдимите в клетка по време на съдебно заседание и присъствието на въоръжени „специални сили“ в съдебната зала при положение, че подсъдимите са били личности, за които липсват данни за предишни осъждания и при липса на други доказателства за риск от насилие или укриване, какъвто определено не е настоящият случай. Отделно от горното, в § 96 от решението по дело № 1704/06 на ЕСПЧ, Съдът подчертава, че мярката за неотклонение обикновено не поражда спор по чл.3 от Конвенцията, когато е наложена във връзка със законно задържане и не включва използване на сила и публично излагане, надвишаващо това, което разумно се счита за необходимо.

Статутът на Главна дирекция „Охрана“ е уреден в чл. 391 – чл. 394 от Закона за съдебната власт. Главна дирекция "Охрана" е юридическо лице към министъра на правосъдието със седалище С.. Устройството и дейността ѝ, свързана с охрана на органите на съдебната власт, се уреждат с правилник, издаден от министъра на правосъдието. Една от задачите на дирекцията е да организира и осъществява конвоирането на обвиняеми и подсъдими, за които се иска или е постановена мярка за неотклонение задържане под стража, или конвоирането до органите на съдебната власт на лица, изтърпяващи наказания в местата за лишаване от свобода (чл. 2, ал. 3 ПУДГДОЕ).

По определението на чл. 1, ал. 2 от Инструкция № И-1 от 30.09.2022 г. за организацията и реда за осъществяване на конвойната дейност от Главна дирекция „Охрана“ конвойната дейност е дейност по охрана и изолация на лице или лица с мярка за неотклонение задържане под стража, или изтърпяващо, съответно изтърпяващи наказание в местата за лишаване от свобода, извършвана от конвоен наряд на място или при движение по определен маршрут.

Начинът на конвоирането на лицето, техническите, помощните и защитните средства за оборудване на конвойния наряд се определят от изготвената оценка на риска, направения анализ на оперативната обстановка по маршрутите на движение и конкретната конвойна задача. Конвоираните лица не могат да бъдат подлагани на изтезания и на жестоко отношение, което не изключва използването на помощни средства. Прилагането им не представлява изтезание, ако е регламентирано и съответства на предвидената в закона цел.

Съгласно чл.17, ал.7 от Инструкция № И-1 от 30.09.2022 г., задължително се поставят специални колани с фиксирани белезници на ръцете и допълнително белезници на краката или специален комплект белезници за ръце и крака при конвоиране на особено опасни за бягство лица, като са изброени категориите лица, за които това се отнася.

По делото не се установи спрямо ищеца М. да е осъществена необоснована употреба на белезници на краката по време на съдебното заседание, която да му е причинила тежки физически страдания и психологични проблеми или да е пречатвала правото му на справедлив съдебен процес. Всяко лице с поставени на краката белезници би изпитало физически и психически неудобства, но ако те не надхвърлят допустимия праг, а помощните средства се прилагат поради необходимост от минимизирането на риска, не е налице случай на нечовешко третиране. По делото не се установи надвишаване на „това, което разумно се счита за необходимо“, поради което не поражда съмнение за

нарушение на чл.3 от ЕКПЧ.

Не е налице нито достатъчно съществено нарушението на императивни правни норми, предоставящи конкретни субективни права на частните субекти на правото, нито е достигнат прага на суровост за установяване на нарушение на чл.3 от ЕКПЧ. Видно от протокола за проведено о.с.з. на 08.04.2024 г. по адм.д. № 2544/2024 г. на ВАС, Трето отделение, заседанието е продължило 12 минути. По-голямата част от това време е заето от изложения на касатора, т.е. продължителността на заседанието изцяло е зависела от направените от него изявление, с които ищецът е навеждал доводи за обидно отношение от страна на съдебния състав (очевидно със съзнание за подготвяне на съдебно дело), както и с навеждане на напълно неотносими към висящия съдебен спор факти, че е осъден по „непредявени обвинения“. Съвкупната преценка на тези обстоятелства навежда на извод за липса на допуснато достатъчно съществено нарушението на императивни правни норми, както и поведение, което е в нарушение на чл.3 от ЕКПЧ, чл.1, 4, 47, 53 и 54 от ХОПЕС.

Отделно от гореизложеното, ангажираният от ищеца М. свидетел не даде показания, които да подкрепят изложените в исковата си молба твърдения за претърпени болки и страдания от белезниците, които да са настъпили по време на конкретното съдебно заседание на 08.04.2024 година по адм.д. № 2544/2024 г. във Върховния административен съд, III о. или по причина именно на него.

Не се доказва посредством изисканата от съда медицинска справка от Затвора С., че в исковия период от 08.04.2024 година до 18.04.2024 година ищецът М. е посетил МЦ на Затвора С. с оплаквания от причинени неудобства във връзка с поставени му помощни средства.

В заключение от изложеното, в това число и по критериите на Европейския съд по правата на човека, не се доказва процесният отказ на съдебния състав на ВАС-III о. за сваляне на белезниците от краката на ищеца по време на заседанието на 08.04.2024 година да нарушава правна норма на Съюза и тя да е свързана с предоставянето на права на ищеца, нито се доказаха причинени болки и страдания и съответно претърпени неимуществени вреди, поради нарушаване на забраната за нечовешко и унизително отнасяне по чл.3 ЕКПЧ, идентична и прилагана еднакво със забраната по чл. 4 от Хартата за основните права на Европейския съюз - две от задължителните предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника по чл.2в ЗОДОВ. Следователно, исковата претенция е изцяло неоснователна и съдът следва да бъде отхвърлена.

При този изход на спора и на основание чл.10, ал.4 от ЗОДОВ ответникът има право на разноски, но поради липса на формулирано искане в тази насока, разноски не се присъждат.

Водим от гореизложеното, Административен съд София град, Първо отделение, 69-ти състав,

Р Е Ш И:

ОТХВЪРЛЯ иска с правно основание чл.2в, ал.1, т.1 от ЗОДОВ, предявен от Е. Д. М. против Върховния административен съд за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 20000 лева, претърпени в периода от 08.04.2024 година до 18.04.2024 година, в резултат от нарушение на норми на ЕС, изразяващо се в отказ на ответника, обективизиран в протоколно определение по адм. дело №2544/2024

година по описа на ВАС, да бъдат свалени белезниците от краката на М..

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му до страните.

СЪДИЯ: